

Список бібліографічних посилань: 1. Пименов М. Г., Культин А. Ю., Кондрашов С. А. Научные и практические аспекты криминалистического ДНК-анализа : учеб. пособие. М. : МГУ ЭКЦ МВД России, 2001. 144 с. 2. Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС : затв. наказом МВС України від 10.09.2009 № 390 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0963-09> (дата звернення: 16.10.2019). 3. Єрмолаєва А. О., Лагус В. І. Особливості збирання, зберігання та направлення біологічних слідів людини на молекулярно-біологічну експертизу : метод. рек. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2006. 23 с. 4. Методичні рекомендації з організації проведення відбору зразків біологічного походження в близьких осіб зниклих безвісти та призначення молекулярно-генетичної експертизи, проведення заходів з розшуку зазначених громадян та реагування за фактами зникнення безвісти людей у районах проведення антитерористичних операцій / МВС України ; Держ. наук.-дослід. експерт-криміналіст. центр ; Нац. поліція України, Головне слідче управління, Департамент кримінального розшуку. Київ, 2016. 15 с.

Одержано 17.10.2019

УДК 343.98

Василь Васильович КІКІНЧУК,

кандидат юридичних наук,

завідувач кафедри криміналістики

та судової експертології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-2241-6384>

ПОНЯТТЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Термін «техніко-криміналістичне забезпечення» почали вживати вчені-криміналісти в своїх наукових дослідженнях у 80-х роках минулого століття. Воно набуло широкого розголосу у працях Р. С. Белкіна «Криміналістичне забезпечення діяльності кримінальної міліції і органів попереднього розслідування», В. Л. Лохова «Застосування спеціальних знань криміналіста на досудовому слідстві», О. Ф. Волинського «Концептуальні основи техніко-криміналістичного забезпечення розкриття і розслідування злочинів» та інших вчених-криміналістів.

Існує множинність думок з приводу саме змістовного наповнення зазначеної наукової категорії. Так, прибічники теорії техніко-

криміналістичного забезпечення конкретного виду службової діяльності розуміють його як завдання саме криміналістичної служби. Зокрема, на думку З. І. Кірсанова, така діяльність полягає в безпосередній участі спеціалістів-криміналістів в слідчих діях і оперативно-розшукових заходах, в наданні допомоги слідчому й оперативному працівнику в ефективному застосуванні криміналістичної техніки та в наданні їм відповідної інформації, отриманої в результаті виявлення і дослідження матеріальних об'єктів [1, с. 19–20]. Безперечно, така позиція є неактуальною в сучасних умовах реформування правоохоронних органів та, як результат, відомче підпорядкування Експертної служби до МВС України, а відділів криміналістичного забезпечення органів досудового розслідування до Національної поліції України. Окрім цього, автор залишає поза увагою такий функціональний напрям техніко-криміналістичного забезпечення кримінального провадження як використання інформаційно-пошукових систем, що дозволяють підвищити рівень інформаційної підтримки діяльності слідчих, інспекторів-криміналістів та спеціалістів-криміналістів.

Загалом, одним із аспектів формування таких систем відіграв технічний прогрес. Йдеться, насамперед, про процес комп'ютеризації діяльності органів досудового розслідування. В даному контексті доречно відзначити думку О. О. Ексархопуло. Вчений зауважив, що сучасний рівень технічного оснащення органів досудового розслідування дає можливість лише умовно говорити як про досягнення науково-технічного прогресу, оскільки намагання розробників до все більшого насичення комплексів технічних засобів все новішими зразками не узгоджується з вирішенням правових, організаційних проблем використання техніки в процесі розкриття злочинів [2, с. 10].

Станом на сьогодні, вказане твердження виглядає дещо розмитим. Це викликано обов'язковою сертифікацією технічних засобів та приладів, що використовуються фахівцями Національної поліції України та спеціалістами Експертної служби МВС України. Що ж торкається питання процесуального аспекту їх використання та застосування, відповідно до положень чинного Кримінального процесуального кодексу України за спеціалістом закріплено право користуватися технічними засобами, приладами та спеціальним обладнанням. Більше того, однією із форм фіксації кримінального провадження є застосування саме технічних засобів. У Положенні про органи досудового розслідування Національної поліції України, затвердженому наказом МВС України від 06.07.2017 № 570, інспектор-криміналіст (технік-криміналіст)

у своїй службовій діяльності використовує науково-технічні засоби і спеціальне обладнання для проведення вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапису. Тоді як робота слідчого-криміналіста полягає у наданні слідчому допомоги в частині застосування техніко-криміналістичних засобів, залучення спеціалістів, використання можливостей криміналістичних, оперативно-довідкових та інших обліків поліції тощо. Крім того, окремі нормативно-правових актів затверджують положення щодо ефективного функціонування інформаційних комплексів та обліків, а саме Інструкція з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС, затверджена наказом МВС України від 10.09.2009 № 390, Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему, затверджене наказом МВС України від 12.10.2009 № 436 та ін.

Як слушно звертає увагу І. В. Гора, часто у визначення забезпечення включають не лише власне криміналістичне забезпечення, а й усі інші види забезпечення діяльності правоохоронних органів стосовно криміналістичних засобів і методів. Таке широке трактування терміносполучення «криміналістичне забезпечення» приводить до того, що в нього включають навіть удосконалення законодавства, покликаного сприяти раціоналізації застосування криміналістичних засобів і методів у практичній діяльності, що полягає у створенні умов для його реалізації [3, с. 121].

Таким чином, під техніко-криміналістичним забезпеченням кримінального провадження варто розуміти систему законодавчо-регламентованих та науково-обґрунтованих технічних, методологічних, організаційних та інформаційних можливостей спеціально уповноважених на те суб'єктів розкриття та розслідування злочинів, що реалізуються з метою виявлення, фіксації, вилучення та дослідження криміналістично-значущої слідової інформації про злочин.

Список бібліографічних посилань: 1. Кирсанов З. И. Система общей теории криминалистики : науч.-метод. пособие. М., 1992. 32 с. 2. Эксахорпуло А. А. Основы криминалистической теории. СПб : Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1992. 210 с. 3. Гора И. В. Криминалистическое обеспечение оперативно-розыскной деятельности // Актуальні проблеми сучасної криміналістики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Сімферополь – Алушта, 19–21 верес. 2002 р.) : у 2 ч. Сімферополь : Доля, 2002. Ч. 2. С. 120–125.

Одержано 14.10.2019